

Radar Drenthe 2009

Nieuwsbrief

nr. 1

juni 2009

Inhoud

3

VOORWOORD

4

FRED HEERINK

5

PRIKBORD

6

BERNARD GROOT

7

ARJAN MEWE

8

MANAGEMENT MELDKAMER

RADAR: de spelregels

Tussen 26 september en 24 oktober 2009 toetst de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid de Hulpverleningsdienst Drenthe in de praktijktoets RADAR. De toets wordt gevolgd door ongeveer vijftig waarnemers. Zij leggen hun bevindingen vast in logboeken, een aantal observators zal ook opnameapparatuur gebruiken. De waarnemers dragen herkenbare gele hesjes.

Verrassing

De praktijktoets vindt onaangekondigd plaats, buiten kantoor tijden, maar niet op zondag.

Toets en reguliere hulpverlening

Alle berichten tijdens de praktijktoets (alarmeringen, meldingen, opdrachten, etc) beginnen met het woord **'simulatie'**. Bij twijfel moet de ontvanger altijd vragen of het een bericht voor de praktijktoets betreft.

Externe instanties

Alle externe instanties waarop een beroep moet worden gedaan, zoals de adviesdienst gevaarlijke stoffen en ziekenhuizen, moeten daadwerkelijk via het alarmnummer worden gebeld. Zij zijn van te voren door de IOOV op de hoogte gebracht. De instanties reageren binnen een realistische termijn. Mocht u toch iemand spreken die niet op de hoogte is, legt u dan uit dat het gaat om een toets van het IOOV van het ministerie van Binnenlandse Zaken en dat u graag

antwoord wilt op vragen. Externe instanties hoeven nooit handelingen te verrichten.

Alarmeringstoets

Gemeenten kunnen op twee manieren bij RADAR worden betrokken. Ze kunnen met de praktijktoets te maken krijgen of met een aparte, beperktere alarmerings- en opkomsttoets. Functionarissen die deelnemen aan de alarmerings- en opkomsttoets moeten een vragenlijst invullen. Wie de lijst niet heeft ingeleverd bij de medewerkers van de IOOV is officieel **niet** opgekomen.

Windrichting

Bij een incident met gevaarlijke stoffen kan het nodig zijn om met een andere windrichting en –snelheid te werken dan de daadwerkelijke. De centralisten krijgen de afwijkende gegevens.

Einde toets

Als de praktijktoetsleider het eind van de toets heeft afgekondigd, moeten de centralisten alle functionarissen waarmee zij contact hebben gehad op de hoogte stellen van het einde van de toets. De documenten die tijdens de toets zijn gemaakt, worden ingeleverd bij een medewerker van de IOOV.

Meer informatie, regels en actuele gegevens is te vinden op www.hvd-drenthe.nl/actueel. Hou de site tot de toets in de gaten. In augustus verschijnt een tweede nieuwsbrief Radar.

colofon

Nieuwsbrief Radar HVD is een uitgave van de Hulpverleningsdienst Drenthe.

AAN DEZE UITGAVE WERKTEN MEE de heer S. Heldoorn, Hulpverleningsdienst Drenthe, IOOV, Ernest Zinsmeijer (Politie Drenthe), Erika Hoekstra (Gemeente Emmen)

TEKST

Joke Schaapman en Ben Wagenaar (Schrijfburo Ter Wisscha en Wagenaar)
Jacco Rodermond, HVD Drenthe

BEELD

HVD Drenthe, gemeente Assen, RMC Noord

VORMGEVING & DRUK

Multicopy Assen

OPLAGE

1.500

REDACTIEADRES

Hulpverleningsdienst Drenthe
Communicatie
Postbus 402
9400 AK Assen
Tel. (0592) 32 46 60
E-mail: communicatie@hvd-drenthe.nl

Voorwoord SICKO HELDOORN

Voorwoord

Op 1 januari 2009 is de veiligheidsregio Drenthe officieel van start gegaan. Dit betekent dat er nauw wordt samengewerkt door brandweer, geneeskundige hulpverlening, politie, gemeenten, defensie, waterschappen en provincie. Het doel is een zo optimaal mogelijke voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Dit najaar, tussen 26 september en 24 oktober, vindt onaangekondigd een fictieve ramp plaats in Drenthe: de RADAR-praktijktoets. RADAR staat voor Rampenbestrijding DoorlichtingsArrangement. Dit is een toets van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) om te kijken of onze regio voldoet aan de eisen die gesteld worden aan het crisismanagement.

RADAR gaat dus om de doorlichting van de rampenbestrijdingsprocedures in Drenthe. Een toets als deze scherpt ons in ons werk. Maar ook de lessen die we kunnen trekken uit eerdere crisissituaties, zoals bijvoorbeeld de brand bij De Punt. Alle bevindingen vormen input voor de verbetering van ons crisismanagement.

Ter voorbereiding op de toets is er een multidisciplinaire projectgroep gevormd die in de regionale koers passende maatregelen voorbereidt en invoert.

Laten we ons gezamenlijk inspannen om de toets goed af te leggen en af te ronden met een mooi resultaat. Het is bovendien een uitstekende gelegenheid om de samenwerking nog eens goed te oefenen en ervoor te zorgen dat er, als er écht een ramp gebeurt, we goed zijn voorbereid en goed op elkaar zijn ingespeeld. Samen werken aan veiligheid: dat is waar we voor staan!

Veel succes!

Sicko Heldoorn
voorzitter van de Veiligheidsregio Drenthe

RADAR gebeurt niet bij de bureaus

"Een ramp gebeurt altijd bij de bureaus", weet directeur Hulpverleningsdienst Drenthe Fred Heerink. Vooral mensen die in het dagelijks leven geen operationele functie hebben, zoals veel gemeente-ambtenaren, kunnen zich moeilijk een beeld vormen van wat er gebeurt bij een calamiteit. RADAR versterkt het voorstellingsvermogen. En dat is van groot belang voor een goede voorbereiding, aldus de directeur. "Een goede toets is bijna als een ramp. Je voelt dezelfde spanning."

"RADAR is belangrijk voor de Hulpverleningsdienst Drenthe", aldus Heerink. En daarbij denkt hij niet alleen aan de mogelijkheid die de oefening biedt om de verbeteringen die met name de gemeentelijke kolom het afgelopen jaar in haar organisatie heeft doorgevoerd aan de praktijk te toetsen. Voor hem minstens zo belangrijk is de vraag of de oplossingen die Drenthe heeft gevonden om het landelijk

"Wat ons parten speelt is dat wij relatief weinig piketfunctionarissen hebben en veel vrije instroom. Omdat er eenvoudig te weinig mensen in Drenthe wonen, maar ook omdat niet iedere functionaris de competenties heeft om ook goed te functioneren in de rampenbestrijding. Niet iedere communicatiemedewerker is bijvoorbeeld een goede woordvoerder voor de burgemeester in crisissituaties", legt hij uit. De Drentse gemeenten lossen dat op door samen te werken. "Het ei van Columbus wat ons betreft", aldus Heerink, "maar niet een oplossing die voldoet aan de eisen van de inspectie."

"RADAR kan belangrijke bouwstenen leveren voor toekomstig beleid"

Dat komt omdat de inspectie gebruik van het crisismanagementmodel meet aan de hand van de input. Komen er voldoende functionarissen op? Heerink pleit voor toetsing op basis van

RADAR IN CIJFERS

1 brongemeente.
Tenminste 1 effectgemeente.
Alarmerings- en opkomsttoets in 2 of 3 gemeenten.
200 meldingen bij de meldkamer.
Ongeveer 80 mensen moeten opkomen.
Tussen de 50 en 80 waarnemers.
Opschaling tot GRIP4. ●

voorgeschreven crisismanagementmodel toe te passen in een dunbevolkte provincie de kritische toets van de inspectie zullen doorstaan.

"Het zou mooi zijn als de inspectie onze oplossingen meeneemt in de beoordeling"

Heerink wees Binnenlandse Zaken al eerder op de beperkingen waar de periferie tegenaan loopt bij de beoordeling van het managementmodel, onder meer naar aanleiding van de evaluatie van de ramp bij Yde de Punt.

de output, ofwel het resultaat. Hij hoopt dat de inspectie zijn ideeën meeneemt in de beoordeling van RADAR in Drenthe. De Hulpverleningsdienst zal dat in ieder geval zelf wel doen, vertelt hij. Bij de minister ligt een verzoek uit Drenthe om onderzoek te mogen doen naar een andere manier van omgaan met het model. Als dit wordt gehonoreerd zullen de evaluatie van De Punt en de uitkomsten van RADAR daarin zeker worden meegenomen. Wat Heerink betreft is de toets een belangrijke bouwsteen voor toekomstig beleid. ●

WAAROM RADAR?

Met de praktijktoets RADAR toetst de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV) of Drenthe de rampenbestrijding op orde heeft. De Minister van Binnenlandse Zaken is hierover duidelijk: eind 2009 moeten de veiligheidsregio's aan een aantal basisvereisten voor crisismanagement voldoen. De IOOV brengt de vorderingen onder meer met RADAR in kaart.

Het **RA**mpenbestrijding **Do**orlichtings**AR**angement bestaat uit twee delen:

- een inventariserende toets (die nu zo goed als afgerond is)
 - een praktijktoets: de grote oefening tussen 26 september en 24 oktober.
- Het accent in de toets ligt op de effectiviteit van de kritische processen, zoals melding, alarmering en opschaling, leiding en coördinatie en informatiemanagement. Bij de gemeenten wordt ook gekeken naar CRIB (Centraal Registratie en Informatiebureau), Opvang en Verzorging en voorlichting. ●

AGENDA

- Op **20 augustus** is er een informatiebijeenkomst voor de sleutelfunctionarissen van de HVD, de AOV'ers, voorlichters en Beheerders GMS/Hoofden Meldkamer. Als u hierbij aanwezig dient te zijn, ontvangt u een uitnodiging.
- Alle betrokkenen ontvangen **begin september** een tweede nieuwsbrief met de laatste belangrijke informatie. Lees deze nieuwsbrief zorgvuldig.
- Op **23 september** is er een laatste voorlichtingsbijeenkomst voor alle bestuurders en leidinggevend. Als u hierbij aanwezig dient te zijn, ontvangt u een uitnodiging.
- RADAR: tussen **26 september** en **24 oktober** vindt de praktijktoets plaats. ●

RAMPSENARIO

Het scenario voor de ramp is zo opgesteld dat deze echt in Drenthe kan plaatsvinden. Geen overstromingen dus, maar mogelijk wel:

- Een brand met gevaarlijke stoffen in een bedrijfshal
- Een botsing van een trein met een vrachtwagen waarbij brand ontstaat en gevaarlijke stoffen vrijkomen
- Een verkeersongeval met een vrachtwagen met gevaarlijke stoffen, waarbij brand ontstaat die door aanhoudende droogte leidt tot een bosbrand.

Kenmerkend is verder dat er sprake zal zijn van een kettingreactie van verschillende effecten. ●

VEEL GESTELDE VRAGEN

Worden burgers bij de oefening betrokken?

Nee, burgers spelen geen rol in de praktijktoets. Zij worden wel via de regionale media geïnformeerd over de toets.

Zijn er (lotus)slachtoffers?

Nee. Acties moeten worden uitgezet en uitgevoerd, maar er wordt niet geoefend met slachtoffers en het is niet de bedoeling dat een opvanglocatie daadwerkelijk wordt ingericht.

Wie moeten er opkomen?

Naar de eigen meldkamer:

- Hoofd meldkamer
- Extra centralisten
- Ondersteunend personeel
- Regionaal wachtcommandant

Naar het rampterrein:

- Een tankautospuiter (met bevelvoerder en chauffeur), één ambulance en één politievoertuig
- Officier van Dienst van elke operationele dienst
- Twee meetploegen op het rampterrein en twee daarbuiten
- Alle deelnemers CoPI
- Ondersteunende functionarissen
- Van het commando van de (eerste) brandweercompagnie: de compagniecommandant en zijn plaatsvervanger en de commandant van het Ondersteuningspeloton
- Verbindings-Commandowagen brandweer en politie en het ambulancestation
- Huisvesting voor het CoPI, inclusief ondersteunend personeel.

Naar de locatie van het Regionaal Operationeel Team (ROT):

- Operationeel leider
- Leden van het ROT
- Ondersteunende functionarissen
- De aangewezen functionarissen om per actiecentrumprocessen op te starten en te laten functioneren.

Naar de locatie van het Gemeentelijk Beleidsteam:

- Burgemeester
- De leden van het beleidsteam
- Ondersteunende functionarissen
- De aangewezen functionarissen om processen op te starten en te laten functioneren.

Voor de alarmerings- en opkomstoefening:

- Alle aangewezen ambtenaren (let op: wie geen vragenlijst heeft ingevuld, is officieel niet opgekomen).

Hoe weet ik zeker dat ik alles weet wat ik moet weten?

Op 23 september worden alle leidinggevend. Heeft u nog vragen, dan kunt u bij uw leidinggevende terecht.

Wat gebeurt er met de gegevens uit RADAR?

Logboeken en vragenlijsten vormen de basis voor de rapportage van de IOOV, aangevuld met schriftelijke stukken en eventuele beeld- en geluidsopnamen. De IOOV stelt eerst een conceptrapportage op. Hierop kan de regio reageren. Daarna volgt het definitieve rapport en worden de conclusies openbaar gemaakt. Alle betrokken functionarissen worden hierover geïnformeerd. Eind 2009 wordt de landelijke eindrapportage van RADAR opgesteld. ●

Informatie is hét verhaal van de rampenbestrijding

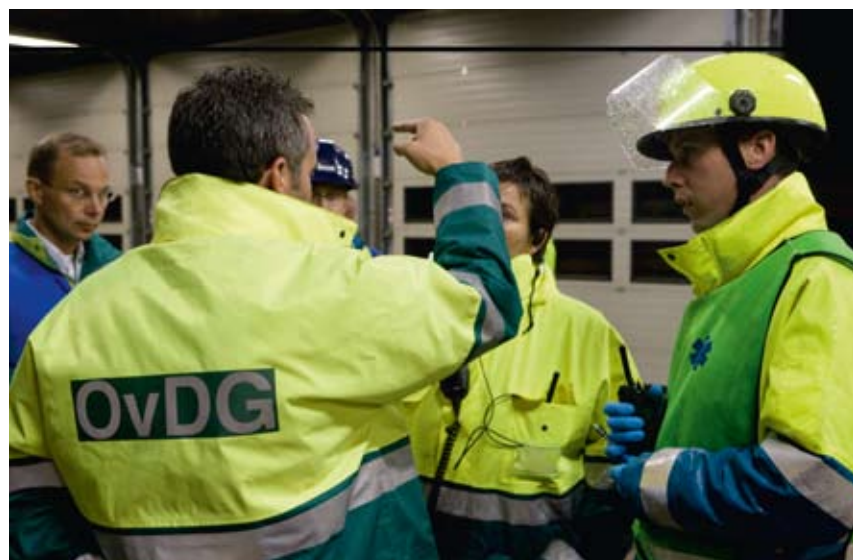
Een waardevol advies en nog gratis ook. Bernard Groot, Hoofd Bureau GHOR kijkt uit naar de praktijktoets RADAR. Niet omdat hij ervan uit gaat dat alles vlekkeloos zal verlopen. Maar juist omdat de oefening zo goed duidelijk kan maken waar de Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen nog aan moet werken. En omdat alle veiligheidsregio's worden getoetst, biedt het daarvoor ook nog eens een bundeling van best practices. "Het is altijd leerzaam om te zien hoe anderen dingen organiseren."

De GHOR bestaat uit drie processen: de geneeskundige en de psychosociale hulp bij rampen en preventie. In Radar worden ze alle drie getoetst. "Zijn er voldoende ambulances? Wordt de psychosociale begeleiding goed opgepakt? En wordt er alles aan gedaan om het aantal

reguliere zorg) komen niet van hun plaats. "RADAR toetst de procedures", licht Groot toe. "We testen of de aansturing van de geneeskundige hulp verloopt zoals afgesproken en of iedereen ook volgens afspraak werkt. Als dat niet het geval is, willen we weten of dat bewust gebeurt en onderbouwd met argumenten of per ongeluk." De rolvastheid is daarbij belangrijk. "Gaat het beleidsteam niet op de stoel van het ROT zitten?", geeft Groot als voorbeeld.

Communicatie en informatie

Een belangrijk aandachtspunt voor de inspecteurs is of het beleidsteam volledig en niet tegenstrijdig wordt geïnformeerd door de meldkamer enerzijds en de Officieren van Dienst Geneeskundig in het veld anderzijds. "Communicatie en informatie daar draait het om. Dat is altijd

slachtoffers en de schade zo veel mogelijk te beperken?" vat Groot de opdracht voor de witte kolom samen.

Rolvast

De praktijktoets is voor het grootste deel een papieren exercitie. 'Echte' slachtoffers zijn er niet en ook de opgetrommelde hulpverleners (SIGMA, slachtofferhulp en professionals uit de

het verhaal van de rampenbestrijding", aldus Groot. "Daar worstelen alle regio's mee. Hoe zorg je dat iedereen zo effectief en efficiënt mogelijk kan handelen en de maatregelen kan treffen die nodig zijn om de ramp zo goed mogelijk aan te pakken." Dat zal RADAR weer een stapje duidelijker maken, verwacht Groot. ●

BELANGRIJKE NAMEN EN TELEFOONNUMMERS

In Drenthe is voor de voorbereiding op RADAR een multidisciplinaire projectgroep in het leven geroepen. Hierin zijn de politie, brandweer, GHOR, meldkamers, gemeenten en hulpverleningsdienst vertegenwoordigd.

De belangrijkste contactpersonen bij de verschillende kolommen zijn:

Jan Jorritsma, voorzitter projectgroep

Femke Boudestein, Hulpverleningsdienst Drenthe, liaison RADAR

Telefoonnummer: 0592 - 451377

E-mail: femke.boudestein@hvd-drenthe.nl

Wim Smit, Politie Drenthe

Geert Stevens, Hoofd Meldkamer Politie Drenthe

Mariette Sieders, Vertegenwoordiger alle gemeenten

Theo Belt, Hoofd Meldkamer Hulpverleningsdienst Drenthe

Bernard Groot, GHOR Drenthe

Jacco Rodermond, Hulpverleningsdienst Drenthe (Communicatie)

RADAR gaat over de grenzen van gemeenten en kolommen

De organisatie van de rampenbestrijding heeft het afgelopen jaar duidelijk vorm en structuur gekregen. Zo komen de twaalf Drentse gemeentesecretarissen tegenwoordig vier keer per jaar bijeen om over veiligheid te praten. Voor coördinerend gemeentesecretaris Arjan Mewe tekent dit het besef van de noodzaak van aandacht voor dit onderwerp. Hij heeft er alle vertrouwen in dat RADAR zal aantonen dat de gemeenten "goed bezig zijn geweest".

Het is de grootste toets waaraan de Drentse gemeenten ooit hebben meegedaan, vermoedt Mewe. Er wordt al veel multidisciplinair geoefend en gemeenten oefenen ook wel samen, maar een toets die én over de grenzen van kolommen gaat én over gemeentegrenzen heeft hij nog niet meegemaakt. Dat maakt RADAR spannend en boeiend, stelt hij.

RADAR zet de organisatie op scherp, dat is goed.

Dé vraag voor de gemeenten is of alle rollen helder zijn en bezet. Dat klinkt eenvoudig, maar dat is het allerminst, aldus Mewe. "Het gaat om veel mensen. Als er bijvoorbeeld geëvalueerd en

opgevangen moet worden, heb je het al snel over tien, twintig man. En voor iedereen die moet opkomen, is ook nog eens een vervanger nodig. Rampenbestrijding is in de meeste gemeentelijke functies geen hoofdtaak. Het risico bestaat dat dit punt bij een wisseling van de wacht niet is meegenomen."

Als voorbereiding op de toets lopen de gemeenten alle draaiboeken nog een keer langs. Zijn alle beschreven locaties nog actueel en geschikt? Zijn er uitwijklocaties voor als de eerste locatie zich in het rampgebied blijkt te bevinden? Heeft iedereen die op het rampenterrein of bij de crisisstaf aanwezig moet zijn ook het legitimatiebewijs om binnen te komen? Mewe geeft maar een paar voorbeelden om duidelijk te maken hoeveel details er moet kloppen om het hele apparaat geolied te laten lopen.

Alle details moeten kloppen om het geheel goed te laten lopen

Maar ook het checken van die details, maakt een toets als RADAR zo waardevol, aldus Mewe. "Het helpt je de boel op orde te krijgen." Belangrijke winst is voor hem ook dat de rampenbestrijding

erdoor gaat leven. Hij was als observator aanwezig bij RADAR in de regio Brabant Noord. "Opvallend daar vond ik dat de uitvoerende partijen goed op elkaar ingespeeld zijn. Het probleem is echter de informatievoorziening. Hoe zorg je dat iedereen zo snel mogelijk de juiste informatie heeft. Lastig. Dat zal het ook voor ons zijn." ●

COMMUNICATOR

RADAR brengt in Drenthe een aantal vernieuwingen in een stroomversnelling. Zo voeren de Drentse gemeenten het moderne alarmeringsprogramma Communicator in. Het grote voordeel van dit programma is dat het meerdere medewerkers tegelijk belt en ook direct terugkoppelt of iemand bereikt is of dat vervanging moet worden geregeld. De meldkamer is geschoold in het gebruik van het systeem. Daarnaast zijn alle functionarissen die zijn opgenomen in de communicator voorgelicht over het gebruik ervan. Ook in andere kolommen is Communicator ingevoerd en zijn functionarissen opgeleid in het gebruik ervan. ●

“Als het morgen echt gebeurt, moeten we er ook staan”

De meldkamer Drenthe heeft sinds de eerste ADR-toets twee jaar geleden een aantal maatregelen getroffen om nog beter te kunnen optreden bij ernstige incidenten. Het accent lag daarbij op de coördinatie en informatievoorziening. In beide is geïnvesteerd, vertellen managers Theo Belt van de brandweer en Geert Stevens van de politie. Zij zien RADAR met vertrouwen tegemoet. Ook op basis van de ervaringen met een aantal recente grote incidenten. “We weten waar we goed in zijn en waar onze verbeterpunten liggen.”

Voor de meldkamer Drenthe was het niet vanzelfsprekend alle aanbevelingen uit de vorige toets van het IOOV over te nemen. De centralisten van brandweer, politie en ambulancezorg gaan verhuizen naar een nieuwe noordelijke meldkamer in Drachten. De vraag was dan ook wat er voor de huidige meldkamer nog aangeschaft moest worden en wat kon wachten tot de nieuwe centrale. Besloten is twee belangrijke knelpunten nog voor de verhuizing aan te pakken. Net als de gemeenten, heeft de meldkamer het ouderwetse handmatig bellen van de sleutelfunctionarissen ingeruild voor het automatische belprogramma Communicator. Dat levert veel tijdswinst op.

Compleet beeld

Daarnaast wordt de informatievoorziening gedigitaliseerd. Alle centralisten krijgen de informatie die van belang is voor een goede aansturing van de hulpverlening voor zich op het scherm. Aanrijroutes, gevaarlijke stoffen, windrichting, GRIP-fase; met het nieuwe systeem hebben ze direct toegang tot de meest

actuele gegevens. “We stellen alles in het werk om ervoor te zorgen dat het voor RADAR functioneert”, vertelt Stevens. Nu geven de centralisten elkaar door wat ze horen. Het nieuwe systeem werkt veel efficiënter en nauwkeuriger.

De brandweer heeft naar aanleiding van de eerste toets ook verbeteringen doorgevoerd in de aansturing, vertelt Belt. Het gaat om kleine aanscherpingen in de afstemming, die ervoor zorgen dat de wachtcommandant een zo compleet mogelijk beeld heeft van de situatie in en om een ramp. “Hoe zorgen we dat hij alle puzzelstukjes heeft. Daar hebben we naar gekeken”, licht hij toe. Het enige knelpunt dat Belt en Stevens nog voorzien is de capaciteit. Maar dat is ingecalculeerd. Dat wordt in Drachten opgepakt. ●

AMBULANCEZORG OP ORDE

De relevante stukken zijn doorgenomen, de centralisten zijn bekend met de nieuwe apparatuur, de procedures zijn doorgelicht. En de aanbevelingen uit de vorige doorlichtingrampenbestrijding (ADR) zijn opgevolgd; hoofd meldkamer Drenthe Erich Neumann van UMCG Ambulancezorg kan aan het begin van de zomer constateren dat de meldkamer er alles aan doet om goed voorbereid te zijn op RADAR.

De meldkamer krijgt tijdens de toets te maken met een lawine aan meldingen. De centralisten trainen vlak voor RADAR nog een keer hoe ze de informatie die ze binnen krijgen zo snel mogelijk bij de juiste mensen krijgen. “Het is lastig om op de hoeveelheid meldingen te trainen”, aldus Neumann, “maar we kunnen er wel voor zorgen dat mensen vertrouwd zijn met de procedures en weten dat ze over apparatuur beschikken die ze niet tegenwerkt, maar echt ondersteunt als het erop aan komt.” ●